

Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis

Sent með tölvupósti.
Reykjavík, 23. október 2020

Efni: Umsögn um frumvarps til laga um tekjufallsstyrki og frumvarp um framlengingu á lokunarstyrkjum vegna COVID-19 faraldurs

Tilv. 202010-0014

Við er til tölvupósta frá nefndasviði Alþingis frá 20. október sl. þar sem óskað var eftir umsögnum um annars vegar frumvarp til laga um tekjufallsstyrki, 212. mál og frumvarp er snýr að framlengingu á lokunarstyrkjum, 201. mál, hins vegar. Frestur til að skila umsögnum var veittur til 23. október.

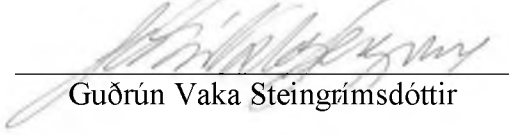
Bændasamtök Íslands fagna frumvarpi til laga um tekjufallsstyrki sem mun koma til móts við einyrkja en aðgerðir stjórnvalda vegna kórónaveirufaraldursins hingað til, hafa lítið tekið á vanda þeirra sem eru með rekstur sinn á eigin kennitölu. Frumvarpið bætir þar að einhverju leyti úr.

Hvað bændur varðar snertir frumvarpið fyrst og fremst minni ferðaþjónustubændur sem veitt hafa gisti-, veitinga-, eða aðra afþreyingarþjónustu og orðið hafa fyrir miklu tekjufalli vegna COVID-19 faraldursins, líkt og aðrir rekstraraðilar sem starfa í greininni. Þó er gerð athugasemd við skilyrði um að rekstraraðili geti sótt um styrk sem snýr að fjölda launamanna sem skv. frumvarpinu skulu ekki vera fleiri en þrír. Í mörgum tilfellum eru t.d. hjón í búskap sem þegar telja tvo starfsmenn og þá þarf ekki nema einn að koma til viðbótar til að menn falli utan gildissviðs laganna. Bændasamtökin telja eðlilegt að hækka hámarksfjölda launamanna úr þremur í fimm, þannig verður betur komið til móts við þessa aðila.

Lokunarstyrkir koma á hinn bóginn sjaldnast til móts við þessa aðila þar sem þeim hefur ekki verið fyrirskipað að loka vegna sóttvarna.

Samtökin hvetja til þess að frumvarpið verði samþykkt en leggja áherslu á að vinnu við reglugerð og umsóknarform verði hraðað eins og kostur er, sér í lagi af þeirri ástæðu að aðgerðir stjórnvalda hingað til hafa ekki komið til móts við þennan hóp rekstraraðila. Margir hafa þurft að kljást við stórfellt tekjutap án stuðnings frá upphafi faraldursins og því er nauðsynlegt að þessi hópur fái aðstoð sem allra fyrst. Þá eru Bændasamtökin reiðubúin til samstarfs um útfærslu aðgerðanna hvað varðar bændur ef þess verður óskað.

Virðingarfyllst
f.h. Bændasamtaka Íslands

Guðrún Vaka Steingrimsdóttir

Nefndasvið Alþingis
b.t. efnahags- og viðskiptanefndar
Austurstræti 8-10
101 Reykjavík

Reykjavík, 23. október 2020.

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um framhald á lokunarstyrkjum (201. mál)

Félag atvinnurekenda (FA) vísar til umsagnarbeiðni efnahags- og viðskiptanefndar 20. október vegna ofangreinds máls, á þingskjal 202.

FA fagnar frumvarpinu, enda hefur félagið að undanfögnu kallað eftir skýrum línunum um lokunarstyrki og aðra aðstoð við fyrirtæki sem er gert að láta af starfsemi eða loka starfsstöðvum vegna sóttvarnarráðstafana. Félagið hefur ennfremur kallað eftir því að gildistími ýmissa stuðningsaðgerða við fyrirtæki verði lengdur í ljósi þess að heimsfaraldur kórónaveirunnar hefur dregið á langinn og telur hæfilegt að gildistími þeirra úrræða, sem kveðið er á um í þessu frumvarpi, sé fram á mitt næsta ár.

Að mati FA eru skýrar línur í þessu efni mikilvægar bæði til að tryggja skilvirkni sóttvarnaaðgerða sem stjórnvöld hafa mælt fyrir um og til að veita atvinnurekendum í viðkomandi greinum meiri fyrirsjáanleika um hvers vænta má um stuðningsaðgerðir stjórnvalda.

FA fagnar því jafnframt að fjárhæðarmörk lokunarstyrkja séu hækkuð, enda var ljóst að lokunarstyrkirnir eins og þeir voru upphaflega útfærðir í lögum nr. 38/2020 gögnuðust aðeins einyrkjum og mjög litlum fyrirtækjum, en ýmis fyrirtæki með marga starfsmenn og talsvert umfangsmikla starfsemi hafa verið skikkuð til að loka með stjórnvaldsfyrirmælum um sóttvarnir.

Að mati FA vantar þó aðeins upp á skýrleikann í frumvarpi þessu. Í fyrstu bylgju faraldurins komu upp dæmi um fyrirtæki, sem mátu það svo að þau gætu ekki uppfyllt skilyrði auglýsingar heilbrigðisráðherra nr. 243/2020, annars vegar vegna fjöldatakmarkana og hins vegar nálægðartakmarkana og lokuðu því starfsemi sinni í þágu samfélagslegra hagsmuna. Í 5. gr. auglýsingarinnar sagði: „Starfsemi og þjónusta sem krefst eða hætta er á snertingu milli fólks eða mikillar nálægðar er óheimil á gildistíma auglýsingar þessarar, **svo sem** allt íþróttastarf, starfsemi hárgreiðslustofa, snyrtistofa, nuddstofa og önnur sambærileg starfsemi.“ Dæmi eru um að fyrirtækjum sem lokuðu starfsemi sinni með vísan til þessarar greinar, þar sem ekki er tæmandi upptalning á þeirri starfsemi sem óheimil er, hafi verið synjað um lokunarstyrk og að slíkt hafi verið kært til yfirséðanefndar. Afstaða bæði Skattsins og heilbrigðisráðuneytisins í málflutningi fyrir yfirséðanefnd hefur verið sú að sú höfnun hafi verið lögmæt og umræddri starfsemi hefði mátt halda áfram með fjölda- og nálægðartakmörkunum. Að mati FA er þar beitt afar þröngri og íþyngjandi túlkun á lögum nr. 38/2020 og auglýsingu nr. 243/2020. Úrskurður nefndarinnar liggur ekki fyrir.

Í greinargerð frumvarps þessa er vísað til reglugerðar nr. 966/2020, en þar er sambærilegt ákvæði og í auglýsingu 243/2020, þar sem tiltekin starfsemi er talin upp í *dæmaskyni* eins og það er orðað í greinargerðinni. Þannig sé „starfsemi og þjónusta sem krefst snertingar eða hætta er á snertingu milli fólks eða mikillar nálægðar óheimil, **svo sem** starfsemi hárgreiðslustofa, snyrtistofa, nuddstofa, húðflúrstofa, hundasnyrtistofa og önnur sambærileg starfsemi.“

Nú lokar enginn atvinnurekandi fyrirtæki sínu að ófyrirsynju, enda hefur slíkt alla jafna í för með sér algjöra tekjuþurrð. Í þeim tilvikum, sem FA vísar hér til, var það mat atvinnurekanda að lokun væri eina leiðin til að fara að fyrirmælum stjórnvalda og tryggja þannig öryggi starfsfólks og viðskiptavina. Atvinnurekandi ætti alla jafna að vera dómbærari á það en opinberar stofnanir hvort starfsemin sé þess eðlis að hætta sé á snertingu eða mikilli nálægð. FA leggur því til að við 3. gr. frumvarpsins bætist ákvæði þess efnis að uppfylli atvinnurekandi öll önnur skilyrði laganna fyrir að fá lokunarstyrk, svo sem um tekjufall, skuli við mat á því hvort reksturinn falli undir starfsemi sem skylt sé að loka, taka mið af af þeim markmiðum sem stefnt er að með sóttvarnaraðgerðum og viðleitni fyrirtækja til að tryggja öryggi og heilsu. Þannig skuli við beitingu ákvæðisins ganga út frá því að nauðsyn standi að baki ákvörðun fyrirtækja um lokun og að fyrirtæki í þeirri stöðu að taka ákvörðun um lokun skuli eiga rétt á styrkveitingu nema að sérstakar ástæður mæli gegn því. Í greinargerð með ákvæðinu ætti jafnframt að koma fram að við túlkun á því skuli beita rýmkandi lögskýringu, enda séu meiri líkur en minni á að atvinnurekandi hafi málefnalegar ástæður fyrir að loka starfsemi sinni.

Að mati FA myndu breytingar af þessu tagi tryggja betur skilvirkni sóttvarnaráðstafana þeirra, sem stjórnvöld hafa gripið og kunna að grípa til og hindra að atvinnurekendur haldi í lengstu lög úti starfsemi, sem getur falið í sér smithættu.

FA leggur að lokum til að frumvarp þetta verði að lögum hið fyrsta, að teknu tilliti til ofangreindrar tillögu. Félagið áskilur sér rétt til að koma á framfæri frekari athugasemdum á síðari stigum. Þá er félagið að sjálfsögðu reiðubúið að funda með þingnefndinni.

Virðingarfyllst,

Ólafur Stephensen
framkvæmdastjóri FA

Nefndasvið Alþingis
efnahags- og viðskiptanefnd

Sent rafrænt nefndasvið@althingi.is

Reykjavík, 22. október 2020.

Umsögn HHB&W ehf. um „frumvarp til laga breytingu á lögum um fjárstuðning til minni rekstraraðila vegna heimsfaraldurs kórónuveiru, nr. 38/2020 (framhald á lokunarstyrkjum)“, á þingskjali 202 - 201. mál.

Undirritaðir framkvæmdastjóri og stjórnarformaður HHB&W ehf., félags sem var nú í annað sinn gert að stöðva starfsemi á árinu 2020 vegna heimsfaraldurs kórónuveiru, vilja leggja til breytingu á lagafrumvarpinu svo hafið sé yfir vafa að félagið og sambærilegir aðilar eigi rétt á lokunarstyrk frá því í vor.

Skilgreina þarf, hvað átt sé við með hugtakinu „upphaf starfsemi“ í lögnum, sbr. m.a. 2. og 3.tl. 1. mgr. 3.gr. laganna. Réttast væri að skilgreina upphaf starfsemi annað hvort við skráningu á launagreiðendaskrá eða á þeim degi sem fyrstu tekjur berast félagi vegna þeirrar starfsemi sem félagi er gert að stöðva. Telja undirritaðir að slíkt sé í samræmi við vilja löggjafans, en ólík túlkun hefur komið upp í framkvæmd. Því er lagt er til að eftirfarandi skilgreiningu verði bætt í 9.tl. 1. mgr. 3. gr. laganna:

„9.tl. Upphaf starfsemi: Með upphaf starfsemi er átt við skráningu á launagreiðendaskrá eða þann dag þegar tekjur berast fyrst, vegna þeirrar starfsemi sem var gert að loka.“

Framangreind tillaga um lagabreytingu er tilkomin þar sem Skatturinn hefur skilgreint upphaf starfsemi við skráningu á virðisaukaskattskrá. Ljóst er að ný félög byrja sjaldan að á þeirri starfsemi sem þeim er gert skylt að loka við skráningu á virðisaukaskrá. Í flestum tilvikum tengist skráning á virðisaukaskrá við undirbúning að upphafi rekstrar, s.s. vegna innkaupa og uppbyggingar, en ekki vegna eiginlegrar stöðvunarskyldrar starfsemi. Sú starfsemi sem nýjum félögum er gert að loka hefst því sjaldnast við skráningu á virðisaukaskattskrá, auk þess sem sum félög eru ekki skráð á virðisaukaskattskrá, s.s. félög sem veita heilbrigðisþjónustu og líkamsræktarstöðvar. Undirritaðir telja mikilvægt að gætt sé jafnræðis og að miðað sé við skráningu á launagreiðendaskrá eða þann dag sem fyrstu tekjur berast vegna þeirrar starfsemi sem félagi er gert að stöðva.

Í okkar tilfelli hófst sú starfsemi sem okkur var gert að loka þann 1. nóvember 2019 þó svo að félagið hafi verið skráð á virðisaukaskattskrá í júlí 2019. Það tók rúmlega 3 mánuði fyrir verktaka að undirbúa upphaf rekstrar, s.s. við að endurskipuleggja húsnæði félagsins, innkaup á búnaði o.fl., en skráning á launagreiðendaskrá og fyrstu tekjur félagsins voru þann 1. nóvember 2019.

Mikilvægt er því að skilgreina upphaf starfsemi með sérstökum og réttum hætti í ljósi túlkunar Skattsins. Félag okkar hefur þurft að kosta miklu til í málinu til að eiga samskipti við Skattinn þar sem óskað var eftir endurupptöku og við höfum eytt gríðarlegum tíma í málið. Skatturinn hefur skilað fyrrgreindri niðurstöðu sinni og að óbreyttu þarf þetta unga og litla félag að leita til Yfirkattanefndar – sem er ótækt m.v. vilja löggjafans og þær fjárhæðir sem um ræðir.

Með því að skilgreina upphaf starfsemi við skráningu á launagreiðendaskrá eða fyrstu tekjur, ætti Skatturinn loksins að geta afgreitt erindi okkar fljótt og vel. Sama hlýtur að eiga við um fleiri ung félög (þ.m.t. mörg sprotafyrirtæki) og önnur félög sem eru ekki með skráð virðisaukaskattsnúmer.

Virðingarfyllst, f.h. HHB&W ehf.

Arnar Arinbjarnarson

Snorri Marteinnsson

Alþingi
b.t. efnahags- og viðskiptanefndar
Kirkjustræti
150 Reykjavík

Reykjavík, 25. október 2020
Tilv.: 2010012/2010013

Efni: Umsögn vegna frumvarps um tekjufallsstyrki (212. mál) og frumvarps um fjárstuðning við minni fyrirtæki (201. mál).

Samkeppniseftirlitið vísar til umsagnarbeiðna, dags. 20. október sl., vegna mála nr. 201 og 212. Með umsögninni er Samkeppniseftirlitið að leysa af hendi það lögbundna verkefni sitt að „benda stjórnvöldum á leiðir til að gera samkeppni virkari“, sbr. c-lið 1. mgr. 8. gr. samkeppnislaga nr. 44/2005.

Samkeppniseftirlitið gerir ekki athugasemdir við frumvörpin og telur þau að vissu leyti leiða til þess að samkeppnisröskun vegna þeirra stuðningsaðgerða sem stjórnvöld hafa þegar gripið til verði minni en ella. Þannig er t.a.m. ráðgert að fjárhæðarmörk lokunarstyrkja verið hækkuð og koma eigi frekar til móts við lítil fyrirtæki og einyrkja.

Við ákvarðanir um stuðningsaðgerðir af þessu tagi er mikilvægt að skilyrði stuðnings séu útfærð þannig að sem minnst hætta sé á að samkeppnisstöðu keppnauta og atvinnugreina sé ekki raskað. Samkeppniseftirlitið er ekki í aðstöðu til að meta heildstætt áhrif þessara tveggja frumvarpa með þeim skamma fyrirvara sem gefinn er, en hvetur löggjafarvaldið til að hafa vakandi auga með umsögnum fyrirtækja og hagsmunaaðila að þessu leyti.

Án tillits til þeirra frumvarpa sem hér eru til umfjöllunar vill Samkeppniseftirlitið ennfremur undirstrika mikilvægi þess að stjórnvöld hugi að almennri stefnumörkun varðandi áframhaldandi stuðningsaðgerðir og framvindu þeirra. Þar á meðal er mikilvægt að hugað verði að þýðingu samkeppni fyrir endurreisn atvinnulífsins. Alþjóðleg reynsla af efnahagskreppum og rannsóknir fræðimanna á þeim sýna fram á að aðgerðir til þess að efla samkeppni stuðla að hraðari endurreisn atvinnulífsins, en aðgerðir sem takmarka samkeppni eru til þess fallnar að framlengja og auka efnahagserfiðleika.¹ Því er mikilvægt að stjórnvöld hugi almennt að áhrifum ráðstafana sinna á samkeppnisaðstæður á Íslandi.

Stjórnvöld á Íslandi og íslensk fyrirtæki geta á ýmsan hátt nýtt sér þá reynslu sem varð til við bankahrunið og við úrlausn á þeim efnahagserfiðleikum sem fylgdu í kjölfarið. Það á líka við um samkeppnisstefnu og úrlausn samkeppnismála. Hér er vert að vekja athygli á nokkrum kjarnaatriðum:

1. Samkeppni í viðskiptum er nauðsynleg fyrir íslenskt atvinnulíf þar sem hún eykur velferð almennings og stuðlar að hagkvæmni í atvinnurekstri. Virk samkeppni er atvinnuskapandi og stuðlar að aukinni framleiðni og efnahagslegum vexti.

¹ Sjá t.d. umfjöllun í skýrslu Samkeppniseftirlitsins nr. 2/2008, *Öflug uppbygging*.

Samkeppniseftirlitið fjallaði ítarlega um þetta í kafla II í skýrslu nr. 2/2008, Öflug uppbygging, sem aðgengileg er [hér](#).

2. Mjög mikilvægt er að hugað sé vel að **aðkomu banka og stjórnvalda** að rekstrarerfiðleikum fyrirtækja. Í alvarlegum rekstrarerfiðleikum heilla atvinnugreina geta ákvarðanir banka og stjórnvalda haft grundvallarþýðingu fyrir samkeppnisaðstæður á viðkomandi mörkuðum og þar með hagsmuni neytenda til langrar framtíðar.
3. Samkeppniseftirlitið fjallaði ítarlega um þetta á árunum 2008-2011. Nefna má að haustið 2008 gaf Samkeppniseftirlitið út [álit nr. 3/2008](#), Ákvarðanir banka og stjórnvalda um framtíð fyrirtækja á samkeppnismörkuðum. Þar er að finna 10 meginreglur (boðorð) sem mótuð voru í samstarfi við Samtök atvinnulífsins.

Meginreglurnar fjölluðu m.a. um eftirfarandi:

- Að sú ráðstöfun sé valin sem raskar samkeppni sem minnst.
- Að ekki sé stofnað til aukinnar fákeppni eða óæskilegra stjórnunar- og eignatengsla, heldur leitast við að draga úr slíku ástandi.
- Að hagsmunir tveggja keppnauta séu ekki á hendi sömu aðila.
- Að hlutlægni í ráðstöfun eigna sé tryggð.
- Að skapaðir séu möguleikar fyrir nýja aðila til að koma inn á samkeppnismarkaði og dreifðara eignarhaldi fyrirtækja.
- Að tilnefndur sé ábyrgðaraðili samkeppnismála sem hafi umsjón með samkeppnislegu mati á ráðstöfunum og að ferli við töku ákvarðana sé gegnsætt og skrásett.

Þessar meginreglur eiga vel við í þeim aðstæðum sem nú eru að skapast. Álitnið er aðgengilegt hér. Eftirlitið fjallaði einnig ítarlega um þessi álitaefni í skýrslu nr. 2/2009, Bankar og endurskipulagning fyrirtækja, sem aðgengileg er [hér](#).

Ljóst er af framangreindu að leiðir við stuðning til handa fyrirtækjum geta haft grundvallarþýðingu fyrir samkeppnisaðstæður til framtíðar. Skiljanlega eru stjórnvöld í erfiðri aðstöðu til að meta þetta til hlítar þegar um bráðaaðgerðir er að ræða, en það leysir stjórnvöld ekki undan þeirri ábyrgð að meta reynslu af þeim aðgerðum sem gripið hefur verið til og nýta þá reynslu við frekari aðgerðir.

Samkeppniseftirlitið vekur athygli á framangreindu og er reiðubúið að liðsinna nefndinni frekar eftir því sem hún óskar.

Virðingarfyllst,
Samkeppniseftirlitið

Páll Gunnar Pálsson

Valur Þráinsson

Reykjavík 23. október 2020

Efni: Umsögn um frumvarp til breytingu á lögum um fjárstuðning til minni rekstraraðila vegna heimsfaraldurs kórónuveiru, nr. 38/2020 (framhald á lokunarstyrkjum), mál 201

Hinn 20. október sl. barst Samtökum ferðaþjónustunnar – SAF beiðni um umsögn um frumvarp til breytingu á lögum um fjárstuðning til minni rekstraraðila vegna heimsfaraldurs kórónuveiru, nr. 38/2020 (framhald á lokunarstyrkjum), mál 201. Frumvarpið hefur verið yfirfarið á vettvangi SAF og vilja samtökin koma nokkrum athugasemdum og ábendingum á framfæri.

Hinn 23. maí sl. voru sett lög um hina svokölluðu lokunarstyrki. Saga laganna er ágætlega rakin í greinargerð frumvarpsins. SAF taka undir mikilvægi þessara laga enda er mikilvægt að ríkisvaldið bæti þeim rekstraraðilum tap sem er gert að loka vegna sóttvarnaraðgerða. Markmið laganna er göfugt enda er þeim ætlað að viðhalda atvinnustigi og efnahagsumsvifum með því að styðja við minni rekstraraðila sem hafa orðið fyrir tímabundnu tekjufalli vegna Covid19 og aðgerða stjórnvalda til að verjast útbreiðslu veirunnar.

Frestur til að skila inn umsókn

Með setningu laganna í maí þurftu rekstraraðilar að skila inn umsókn fyrir 1. sept. sl. og eftir aðra breytingu á lögnum var sá frestur lengdur til 1. október. Vegna óvissunnar um hversu lengi núverandi lokunartímabil mun standa yfir er lögð til sú breyting á lögnum að fresturinn skuli vera veittur til þriggja mánaða eftir að lokunartímabilinu er lokið. Er sú breyting til marks um hversu mikil óvissa er hjá rekstraraðilum við núverandi ástand.

SAF lýsa ánægju með b. lið 5. gr frumvarpsins. Þar er mælt fyrir um þá undantekningu að Skattinum sé heimilt að afgreiða umsóknir sem berast að liðnum umsóknarfresti og fram til 30. júní 2021, enda séu önnur skilyrði laganna uppfyllt. Er um mikilvægt sanngirnismál að ræða enda verður að taka tillit til aðstæðna í samfélaginu og þeirra tafa sem þær geta óhjákvæmilega valdið. Markmið aðgerða stjórnvalda á að vera að veita öllum þeim úrræðið sem eiga rétt á því þó þeir séu örlítið of seinir að sækja um enda þurfa rekstraraðilar að starfa undir miklu álagi um þessar mundir. SAF túlka regluna með þeim hætti að þeir sem gleymdu að sækja um lokunarstyrk eftir fyrri lokanir hafi ennþá tækifæri til að sækja um styrki.

Veitingastaðir

Veitingastaðir eru reknir á mjög lágrí framlegð og eru í gríðarlega mikilli samkeppni. Því má lítið út af bregða til að illa fari. Þó lögin séu mjög mikilvæg og SAF fagni þeim í meginatriðum þá vekur það furðu að stjórnvöld skuli ekki koma til móts við veitingastaði sem hafa í raun þurft að loka eða takmarka opnunartíma verulega vegna aðgerða stjórnvalda.

Takmarkaður opnunartími og fjöldatakmörkanir skv. Fyrirmælum stjórnvalda hafa augljóslega þau áhrif að ekki er hægt að bjóða uppá viðeigandi þjónustu á veitingastöðum. Fyrirmæli stjórnvalda hamla því eðlilegum rekstri fyrirtækjanna verulega og valda beinu tekjutapi. Segja má að eðlilegar rekstrarforsendur veitingastaða séu algjörlega brostnar með auglýsingum helbrigðisráðherra um samkomutakmörkanirnar. Þrátt fyrir það er ekki gert ráð fyrir að lokunarstyrkir nái til flestra veitingastaða, m.a. þar sem tekjufall þeirra nær ekki lágmarki laganna.

SAF skora á stjórnvöld að bæta veitingastöðum upp tekjufall vegna sóttvarnaraðgerða með beinum styrkjum og að sett verði inn ákvæði sem beinlínis veiti þeim styrki ef þeir hafa orðið fyrir ákveðinni tekjuskerðingu á umræddu tímabili. Því á þessum tímum gildir einmitt það að stjórnvöldum ber að gera meira en minna og rýmka takmörkin.

Mörg af þeim löndum sem Ísland ber sig hvað helst við hafa nú þegar komið á styrkjum til veitingastaða, kráa og kaffihúsa vegna takmarkana af völdum sóttvarnarlagana. Ber þar helst að nefna frændur okkar í Noregi og Danmörku en bæði löndin hafa kynnt aðgerðapakka sem miða að þessum rekstraraðilum.^{1 2}

SAF benda á að rekstrarkostnaður er afar hátt hlutfall tekna í veitingarekstri á Íslandi og að um 94% af vinnsluvirði fyrirtækja í veitingarekstri rennur til launafólks. Því er raunstaða veitingahúsareksturs til að vinna úr jafnvel lágu tekjufalli afar erfið ef slíkra áhrifa gætir um margra mánaða skeið. Í samhengi við þá staðreynd þarf að hafa í huga að framundan er langur vetur þar sem búast má við að stjórnvöld telji þörf á að grípa til harkalegra sóttvarnaraðgerða um skeið sem þá munu óhjákvæmilega, eins og nú, hafa afar neikvæð áhrif á tekjur veitingahúsa.

Þá benda samtökin á yfirlýsingu veitingamanna sem send var fjölmiðlum þann 22. október og taka SAF undir þau sjónarmið sem þar koma fram.³

Samtökin leggja því til að við lögin bætist komi aukamálsliður við 4. gr. um skilyrði og fjalli um að rekstraraðilar með veitingaleyfi (eða falla undir IASAT flokka 55 og 56), falli

¹ <https://em.dk/media/13899/endelig-aftaltetekst-200920.pdf>

² <https://www.regeringen.no/no/aktuelt/regeringen-med-avklaring-av-stotteordning-for-reiselivsnaringen/id2773263/>

³ https://www.mbl.is/matur/frettir/2020/10/22/veitingageirinn_krefst_urraeda_stjornvalda/

undir skilyrði um lokunarstyrk í samræmi við neðangreint hlutfall þrátt fyrir að falla ekki undir skilyrði um samkomutakmarkanir á grundvelli 2. mgr. 12. gr. sóttvarnarlaga. Samtökin leggja fram tvær tillögur að hlutföllum styrkjanna sem eru eftirfarandi:

- **Hlutfall lokunarstyrks** - Rekstraraðilar sem hafa orðið fyrir 30% tekjuskurðingu eða meira fái 60% af lokunarstyrk og þeir sem eru með 75% tekjuskurðingu eða meira fái fullan lokunarstyrk
- **Lokunarstyrkur í hlutfalli við tekjuskurðingu** – Lokunarstyrkur verði í hlutfalli við neðangreinda töflu:

Tekjufall	Hlutfall stuðnings
30% - 50%	60%
50%-75%	70%
75%-100%	80%

Samtökin hvetja efnahags- og viðskiptanefnd eindregið til að taka fyrrgreindar ábendingar til skoðunar og geri þær breytingar sem lagðar eru fram. Samtökin benda á að hægt er að víkka þessa nálgun út svo hún nái til annarra fyrirtækja sem orðið hafa fyrir sambærilegum áhrifum af sóttvarnararðgerðum og veitingahús, standi vilji nefndarinnar til þess.

SAF óska eftir að eiga fund með efnahags- og viðskiptanefnd til að fara nánar yfir tillögunar.

Virðingarfyllt,

f.h. SAF – Samtaka ferðapjónustunnar

Jóhannes Pór Skúlason

framkvæmdastjóri

Nefndasvið Alþingis
B.t. Efnahags- og viðskiptanefndar
Austurstræti 8-10
101 Reykjavík

Sent með tölvupósti á nefndasvid@althingi.is

Reykjavík, 25. október 2020

Efni: Umsögn um „Frumvarp til laga um breytingu á lögum um fjárstuðning til minni rekstraraðila vegna heimsfaraldurs kórónuveiru, nr. 38/20 (framhald á lokunarstyrkjum).“ Þingskjal 202 – Mál 201.

Samtök fyrirtækja á veitingamarkaði (SFV), vísa til umsagnarbeiðni formanns efnahags- og viðskiptanefndar (ÓBK), á fundi með undirrituðum þann 23. október sl. um ofangreint frumvarp.

SFV eru hagsmunasamtök fyrirtækja sem starfa á veitingamarkaði á Íslandi og telja nú á fjórða tug aðildarfyrirtækja, sem hjá starfa um 4 þúsund starfsmenn á yfir 140 útsölustöðum víðsvegar á landinu. Undirbúningur að stofnun samtakanna hófst í upphafi árs 2019 og mun formleg lögskráning eiga sér stað á næstu vikum. Undirritaðir aðilar leiða stofnun samtakanna og koma fram í nafni þeirra.

Samtökin lýsa yfir ánægju og þakklæti með að hafa fengið áheyrn efnahags- og viðskiptanefndar er varðar þann alvarlega rekstrarvanda sem nú steðjar að fyrirtækjum í veitingageiranum vegna Covid19 faraldursins og aðgerða sóttvarnaryfirvalda til að sporna við útbreiðslu hans. Fullur skilningur er því á þeim aðgerðum sem stjórnvöld hafa gripið til er varðar takmarkaðan opnunartíma, fjöldatakmörkanir og nálægðarmörk viðskiptavina og ljóst að úr afar vandri stöðu er að ráða. Að því sögðu, er mikilvægt að stjórnvöld geri sér grein fyrir þeim skaðlegu áhrifum sem bæði núverandi og afstaðnar sóttvarnaaðgerðir hafa haft á greinina ásamt því að vera upplýst um þá stöðu sem greinin var í áður en faraldurinn skall á.

Staðan á íslenskum veitingamarkaði fyrir Covid19:

Í nýútkominni greiningarskýrslu sem unnin var fyrir SFV af KPMG kemur fram að staða veitingamarkaðarins í upphafi árs 2020, fyrir Covid19, var orðin grafalvarleg. Greinin er þjökuð af stórfelldum launahækkunum undanfarinna ára og var meðaltals launahlutfall innan geirans komið í 41,2% í lok árs 2019, úr 35,6% árið 2014. Er hlutfallið það hæsta sem þekkist meðal samanburðarlanda og má þar nefna að sambærilegt hlutfall er 24,5% í Svíþjóð, 24% í Finnlandi, og 27% í Noregi. Auk þess var meðaltals rekstrarafkoma (EBITDA) greinarinnar fyrir árið 2019 í sögulegu lágmarki eða 5,4%. Það má því glöggst sjá að greinin var á mörkum þess að vera sjálfbær áður en Covid19 faraldurinn skall á og svigrúm fyrirtækja til að takast á við slíkar rekstrarhömlur sem sóttvarnaaðgerðir hafa haft í för með sér lítið sem ekkert.

Áhrif sóttvarnaaðgerða:

Óhætt er að fullyrða að þær aðgerðir sem stjórnvöld hafa gripið til vegna veirunnar hafa haft gríðarlega slæmar afleiðingar á veitingamarkaðinn. Fyrir veitingastaði, sem byggja kjarnastarfsemi sína á að taka á móti gestum í sal, er það ígildi lokunar að hámarka gestafjölda

við 20-50 gesti hverju sinni að frádregnum starfsmönnum, skerða opnunartíma og setja á nálægðartakmörk á milli gesta. Enginn veitingastaður heldur það út svo dögum, vikum og jafnvel mánuðum skiptir að starfa við slíkar hömlur sem hafa leitt af sér stórfellda tekjuskorðingu og jafnvel algert tekjufall. Aðgerðir stjórnvalda hafa því gert það að verkum að rekstrarforsendur fyrirtækja í veitingarekstri eru algerlega brostnar. Þar að auki hefur fólki almennt verið ráðlagt að forðast veitingahús og forsvarsmaður Íslenskrar Erfðagreiningar, sem gengt hefur stóru hlutverki í sóttvarnarmálum og skimunum hér á landi hefur ítrekað sagt í fjölmiðlum að hann mælist eindregið til þess að veitingahúsum verði alfarið lokað til að forðast útbreiðslu veirunnar. Slík umræða hefur eðlilega dregið verulega úr heimsóknum fólks á veitingastaði og jafnframt alið á ótta og hræðslu almennings við að stíga fæti inná slíka staði. Margir staðir hafa þó barist í bökkum og reynt til þrautar að hafa opið en flestir ef ekki allir hafa rekið sig með stórfelldu tapi við slíkar aðstæður. Fjöldamörgum stöðum hefur nú þegar verið lokað og útséð með að margir þeirra muni ekki opna aftur. Mikils samdráttar hefur einnig gætt hjá þeim fyrirtækjum sem sérhæfa sig í heimsendingum og „take-away“ vegna breyttra neysluvenja almennings á tímum Covid.

Einnig er rétt að benda á að það úrræði stjórnvalda sem hvað helst hefur nýst veitingafyrirtækjum er hlutabótaleiðin einsog hún var kynnt í upphafi, þ.e. að starfsmaður þyrfti að lágmarki að vera í 45% starfi til að geta farið á hlutabótaleið. Sú breyting sem síðar var gerð sem felur í sér að starfsmaður þarf að vera í að lágmarki 70% starfi gerir það verkum að leiðin nýtist ekki nema að mjög takmörkuðu leiti þar sem 79% starfsmanna veitingageirans eru hlutastarfsmenn (skv. skýrslu KPMG) sem langflestir ná ekki 70% starfshlutfalli.

Af því leiðir að engin áhrifarík úrræði stjórnvalda standa í dag til boða og ljóst að bregðast þarf skjótt við til að forðast fjöldagjaldþrot og stórkostlegan atvinnumissi í greininni. Hafa má í huga að veitingastaðir landsins verða mikilvægur hluti af viðspyrnu efnahagslífsins, þegar landið opnar fyrir ferðamönnum á ný, að því gefnu að þau séu starfhæf þegar að því kemur.

Tillaga að breytingu frumvarps:

Samtökin skora á stjórnvöld að gera breytingu á umræddu frumvarpi sem felur í sér að lokunarstyrkir nái til fyrirtækja sem starfa á veitingamarkaði (ÍSAT flokkar 55 og 56) og hafa orðið fyrir tekjufalli.

Lagðar eru fram tvær tillögur að hlutföllum styrkjanna sem jafnframt eru að öllu leiti í samræmi við tillögur SAF sem eru eftirfarandi:

1. **Hlutfall lokunarstyrks** – Rekstraraðilar sem hafa orðið fyrir 30% tekjusamdrætti eða meira geti sótt 60% af lokunarstyrk og þeir sem hafa orðið fyrir 75% tekjusamdrætti eða meira geti sótt fullan lokunarstyrk
2. **Lokunarstyrkir í hlutfalli við tekjuskorðingu** – Lokunarstyrkir verði í hlutfalli við neðangreinda töflu:

Tekjufall:	Hlutfall stuðnings:
30%-50%	60%
50%-75%	70%
75%-100%	80%

Efnahags og viðskiptanefnd er eindregið hvött til að taka ofangreindar tillögur til skoðunar og gera þær breytingar sem lagðar eru fram og að frumvarpið verði að lögum svo fljótt sem auðið er.

Jafnframt eru undirrituð tilbúin að funda með þingnefndinni og ræða málið frekar sé þess óskað.

Virðingarfyllst,
F.h. SFV – Samtaka fyrirtækja á veitingamarkaði

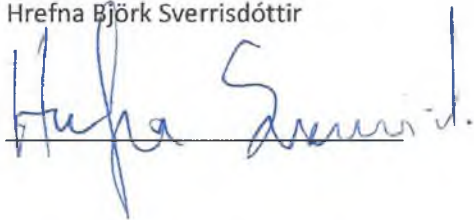
Birgir Örn Birgisson

Emil Helgi Lárusson

Hrefna Björk Sverrisdóttir

Jóhann Örn Þórarinnsson

Alþingi, nefndarsvið
Kirkjustræti
150 Reykjavík

Kt. 420169-3889

Reykjavík, 23.10.2020
Tilvísun: 20201004198

Umsögn ríkisskattstjóra um frumvarp til laga um breytingu á lögum um fjárstuðning til minni rekstraraðila vegna heimsfaraldurs kórónuveiru, nr. 38/2020 (framhald á lokunarstyrkjum) – 201. mál, þskj. 202

Ríkisskattstjóri hefur þann 20. október sl. móttengið tölvupóst þar sem embættinu var gefinn kostur á að veita umsögn um framangreint þingmál. Telur embættið tilefni til eftirfarandi athugasemda:

1. gr.

Skilja verður 1. gr. frumvarpsins á þann hátt að starfsemi sem sætir lokun vegna sóttvarnaraðgerða eftir 17. september 2020 þurfi að hafa hafist a.m.k. einum almanaksmánuði áður en lokunartímabil hefst, sbr. athugasemdir með frumvarpinu. Skilyrðið í 1. mgr. 1. gr. laga nr. 38/2020 um að starfsemi hafi hafist fyrir 1. febrúar 2020 eigi því ekki við þegar fjallað er um lokun eftir 17. september 2020.

3. gr.

Í c-lið 3. gr. frumvarpsins segir:

„Við 3. tölul. bætist nýr málslíður, svohljóðandi: Í tilviki rekstraraðila sem fellur undir 3. málsl. 1. tölul. er heimilt að miða við að tekjur séu a.m.k. 350 þús. kr. á mánuði miðað við næsta heila almanaksmánuð á undan þar sem ekki kom til lokunar eða stöðvunar starfsemi eða þjónustu.“

Til að taka af allan vafa um tekjuviðmið í þessu sambandi færi betur á því að orða ákvæðið þannig að skýrt komi fram að átt sé við þá rekstraraðila sem hófu starfsemi frá og með 1. mars 2020:

Í tilviki rekstraraðila sem hóf starfsemi 1. mars 2020 eða síðar og fellur undir 3. málsl. 1. tölul. er heimilt að miða við að tekjur miðað við næsta heila almanaksmánuð á undan þar sem ekki kom til lokunar eða stöðvunar starfsemi eða þjónustu, enda hafi þær náð a.m.k. 350 þús.kr.“

4. gr.

Í 2. málsl. 1. mgr. 4. gr. frumvarpsins segir:

„Lokunarstyrkur á grundvelli 3. málsl. 1. tölul. 4. gr. getur þó ekki orðið hærri en 600 þús. kr. á hvern launamann sem starfaði hjá rekstraraðila á lokunartímabilinu fyrir hverja 30 daga lokun ...“

Almennt liggja fyrir hjá Skattinum í gegnum staðgreiðsluskil upplýsingar um þann fjölda launamanna í hverjum mánuði sem skilað hefur verið fyrir. Þar sem lokunartímabil getur farið yfir mánaðamót væri heppilegra til að taka af allan vafa um við hvaða tímamark miða skal við ákvörðun á fjölda starfsmanna, sem skiptir verulegu máli við ákvörðun á fjárhæð styrks. Því er lagt til að gerðar verði smávægilegar orðalagsbreytingar á greindu ákvæði með svofelldum hætti:

„Lokunarstyrkur á grundvelli 3. málsl. 1. tölul. 4. gr. getur þó ekki orðið hærri en 600 þús. kr. á hvern launamann sem starfaði hjá rekstraraðila í upphafi lokunartímabils fyrir hverja 30 daga lokun ...“

Benda má á að við útreikning á styrkfjárhæð skiptir starfshlutfall ekki máli, en samkvæmt frumvarpinu skal þó í öllum tilvikum miða við heildarrekstrarkostnað eða að hámarki 600.000 kr. á hvern launamann sem starfaði hjá rekstraraðila á tilteknu tímabili. Spurning er því hvort eðlilegra hefði verið að miða við 600.000 kr. á hvert stöðugildi (100% starf) hjá rekstraraðila.

Í 2. mgr. 4. gr. frumvarpsins er kveðið á um hámark styrkja. Þar segir að ef fyrirtæki taldist í rekstrarerfiðleikum 31. desember 2019 geti heildarfjárhæð styrks numið að hámarki 30 millj. kr. nema um sé að ræða lítil fyrirtæki. Í skýringum með 4. gr. er vísað til reglugerðar (ESB) nr. 651/2014 að því er virðist bæði um það hvenær fyrirtæki telst vera í erfiðleikum og hvaða fyrirtæki er lítið í þessum skilningi. Ríkisskattstjóri telur að ákveðin hætta sé á því að til ágreinings geti komið um það hvenær rekstraraðili telst hafa verið í erfiðleikum og heppilegra væri að það væru settir ákveðnir hlutlægir mælikvarðar inn í lagaákvæðið, eða í reglugerð, en heimild er fyrir hendi í lögum nr. 38/2020 til að setja reglugerð um framkvæmd þeirra. Myndi þetta auka skýrleika þessa úrræðis og auðvelda framkvæmdina.

5. gr.

Ríkisskattstjóri bendir á að ef 5. og 7. gr. frumvarpsins eru lesnar saman þá getur komið til þess að þriggja mánaða msóknarfrestur skarist á við lok réttindatímabilsins þann 3. júní 2021 og nái ekki ekki þremur mánuðum, þ.e. ef lokunartímabil hefst 1. apríl 2021 eða síðar. Hugsanlega væri því skýrara að bæta við a. lið greinarinnar þannig að ákvæðið hljóðaði svo:

„Umsókn um lokunarstyrk á grundvelli 3. málsl. 1. tölul. 4. gr. skal beint til Skattsins eigi síðar en þremur mánuðum eftir að lokunartímabili lýkur, þó eigi síðar en 30. júní 2021.“

Tilfni er til að benda á að meginatriði varðandi rétt til lokunarstyrks eru ákvarðanir heilbrigðisráðherra á grundvelli 2. mgr. 12. gr. sóttvarnarlaga, nr. 19/1997. Á undanförunum

dögum hafa komið fram dæmi sem sýna glögglega að skilningur á sóttvarnareglum og birtum ákvörðunum ráðherra og viðbrögð við þeim geta verið mjög misjöfn. Hefur m.a. komið í ljós að heimilað er að halda gangandi tilteknum afmörkuðum rekstrarhluta á sama tíma og rekstraraðila er gert að stöðva stærri hluta viðkomandi starfsemi. Við þessar aðstæður vakna spurningar að því er varðar rétt til eða heimildar til ákvörðunar á lokunarstyrkjum. Væntanlega verður þá að líta til þess sem fram kom í umfjöllun um *margþætta starfsemi* í nefndarálit meiri hluta efnahags- og viðskiptanefndar á þskj. 1380 vegna afgreiðslu á máli nr. 725 á 150. löggjafarþingi undir kaflanum „Skilyrði fyrir lokunarstyrk“. Þá geta mismunandi lokunarreglur eftir landssvæðum flækt útreikninga á lokunarstyrkjum, m.a. af þeirri ástæðu að heimilisskráning rekstraraðila þarf ekki að fara saman við það hvar raunveruleg starfsemi fer fram.

Með vísan til framanritaðs verður að telja æskilegt að tekið verði á umræddum álitaeftum í umfjöllun nefndarinnar um frumvarpið fremur en að leysa verði úr mögulegum ágreiningi án viðhlítandi stuðnings af ætlun löggjafans.

Jafnframt telur ríkisskattstjóri rétt að benda á að töluverður kostnaður mun falla til vegna þeirra breytinga á lokunarstyrkjum sem gert er ráð fyrir samkvæmt frumvarpinu.

Virðingarfyllst,
f.h. ríkisskattstjóra

Elín Alma Árhursdóttir
Helga Valborg Steinarsdóttir